

Informace k předmětu ústavní právo (II.) - zimní semestr 2023/2024; kód HPOP0042  
rozvrhový lístek 23aHPOP0042x10  
(skoro) každé úterý od 18:00, prezenční forma, učebna č. 302  
vedoucí semináře: Pavel Uhl, uhl@prf.cuni.cz

## Program

1. 10. října: úvod + postavení soudců a dalších osob v rámci resortu spravedlnosti, způsob jmenování soudců: Ústava a zákon č. 6/2002 Sb. (kauza nesoudce JUDr. Petra Langera, Ph.D.), zákaz odvolání a přeložení soudce, kárné řízení, záruky nezávislosti, platové zajištění soudců jako záruka nezávislosti (vyhledat a pročíst příslušné nálezy); soustava (4 stupně); současné a minulé diskuse o výběru soudců, soudních funkcionářů a soudcovské radě; soustava státního zastupitelství – součást výkonné moci?

*pozn.: Nejvyšší kontrolní úřad a Českou národní banku nebudeme na semináři vůbec probírat; z hlediska ústavní praxe nejsou zajímavé; jediná judikatura je de facto kompetenční spor mezi prezidentem a vládou*

podklady: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. května 2008 čj. 4 Ans 9/2007 – 197; nálezy Ústavního soudu vydaný pod sp. zn. Pl. ÚS 28/13 ze dne 10. července 2014

otázky k diskusi: Mají být soudci vybíráni justicí nebo exekutivou? Mají mít kariérní původ (z asistentů a čekatelů) nebo mají mít jinou praxi (advokacie apod.)? Má být soustava státního zastupitelství součástí výkonné moci? Nebo moci soudní?

2. 17. října: Ústavní soud, funkce, účel, samostatná „soustava“, způsob ustavení, historie ústavního soudnictví, emancipace ústavního soudnictví (Melčák), slabé stránky ústavního soudnictví, různé agendy; řízení o ústavních stížnostech

podklady: nálezy vydaný pod sp. zn. Pl. ÚS 27/09 ze dne 10. září 2009; text doc. JUDr. Zdeňka Koudelky: *Zrušení ústavního zákona Ústavním soudem* zdroj: <https://core.ac.uk/reader/250588374>

otázky k diskusi: Má mít Ústavní soud právo přezkoumávat ústavní zákony? Kdo ohlídá hlídače? Potřebujeme Ústavní soud? Nemohly by kontrolu ústavnosti vykonávat obecné soudy?

3. 25. října: další řízení před Ústavním soudem, komunální ústavní stížnosti, návrhy na zrušení zákonů, podzákonných předpisů, opravné prostředky (volby členů parlamentu, rozpuštění pol. strany), opatření k provedení, ústavní žaloba, kompetenční spory, řízení o zrušení „usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66“

podklady: nálezy vydaný pod sp. zn. Pl. ÚS 36/01 ze dne 25. 6. 2002; nálezy vydaný pod sp. zn. III. ÚS 1669/11 ze dne 7. 5. 2013; čl. 65 a 66 Ústavy + komentáře k němu

k diskusi: Může si Ústavní soud redefinovat referenční rámec? Jak by měl Ústavní soud vykonávat kontrolní funkce ve vztahu prezidentu republiky? Jsou nástroje dostatečné?

4. 31. října: Listina základních práv a svobod; postavení v kontextu ústavního pořádku, obecná ustanovení čl. 1-4, praktické využití obecných ustanovení (významné); základní lidská práva, čl. 6-16, princip rovnosti čl. 1 a 3

podklady: uvozující zákon k Listině (č. 23/1991 Sb.); znovu důkladně přečíst preambuli k Listině, rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva rozsudek ve věci D. H. a ostatní proti České republice ze dne 13. listopadu 2007 č. stížnosti 57325/00

k diskusi: je právní ochrana proti diskriminačnímu jednání potřebná? souvisí zákaz diskriminace s ochranou lidské důstojnosti

5. 7. listopadu: svoboda projevu, zejména v kolizi s jinými právy; svoboda projevu a ochrana osobnosti, svoboda projevu a trestní právo, svoboda projevu a národní bezpečnost; právo na informace jako derivát svobody projevu;

podklady: nálezy „hlídací pes“ IV. ÚS 1378/16 a srovnání s rozsudkem velkého senátu ESLP ze dne 8. 11. 2016 ve věci Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku, č. stížnosti 18030/11; strukturálně nelogická implementace závěrů ESLP do české judikatury ÚS; nálezy II. ÚS 2051/14

k diskusi: hranice svobody slova, rozbor jednotlivých kritérií dle nálezu, rovnost před zákonem v otázce svobody slova

6. 15. listopadu: svoboda sdružování v pol. stranách; přípustné zásahy ze strany státu; rozpouštění politických stran, svoboda sdružování ve všem ostatním (spolky, tzv. nevládní organizace) – odlišnosti; koncept a souvislost občanské společnosti

podklady: rozs. NSS Dělnická strana I. a Dělnická strana II.

diskuse: Je stát příliš přísný nebo naopak benevolentní, popřípadě postupuje optimálně? Právo na odpor a bojující demokracie. Možnosti občanské společnosti.

7. 21. listopadu: svoboda shromažďování v teorii, možnosti zásahu státu, rozsudek NSS kříšřálová noc, rozdíl mezi zákazem a rozpuštěním (*ex ante X ex post*), problémy v praxi, zákaz záminek (doprava), zmařené shromáždění na Hradčanském náměstí u příležitosti návštěvy prezidenta ČLR

podklady: nálezy III. ÚS 2634/18; rozsudek NSS ze dne 5. 11. 2007, čj. 8 As 51/2007 – 67,

diskuse: Stoupající míra komplikací při uplatňování jednotlivých základních práv (příklad Hradčanského náměstí). Je procesní právo příliš složité?

8. 28. listopadu: právo na příznivé životní prostředí; kolizní zájmy: zájem na rozvoj (čl. 11/2 LZPS), ochrana vlastnictví; historické judikatorní trendy v ochraně životního prostředí; trojúhelník tří protikladných zájmů: ochrana životního prostředí – ochrana vlastnictví – zájem společnosti na rozvoji; současné pokusy o nastolení environmentálních témat před soudy; ekostokratické?; zahraniční příklady

podklady: preambule Listiny i Ústavy k otázce životního prostředí, Klimatická žaloba

na <https://www.klimazaloba.cz/> rozsudek Městského soudu v Praze vydaný pod sp. zn.: .

diskuse: Měly by soudy rozhodovat otázky klimatické politiky?

9. 5. prosince: hospodářská sociální a kulturní práva; podmíněnost zákonem, nepodkročitelná minima?

podklad: náleze ze dne 24. srpna 2021 vydaný pod sp. zn. Pl. ÚS 40/17

diskuse: Jsou sociální práva odvozena od práva na lidskou důstojnost?

10. 12. prosince: právo na spravedlivý proces (ovšem pouze na spravedlivý proces, nikoliv na spravedlivý výsledek)

podklad: náleze ze dne 14. září 2016 vydaný pod sp. zn. I. ÚS 2652/16, popřípadě rozsudky ESLP, které tento náleze cituje: rozsudek ESLP ve věci Teixeira de Castro proti Portugalsku ze dne 9. 6. 1998 č. 25829/94 či Ramanauskas proti Litvě ze dne 5. 2. 2008 č. 74420/01

diskuse: má mít stát právo simulovat podmínky pro odhalování trestné činnosti?

11. 19. prosince: právo na samosprávu; kauza zdi v Matiční, rušení obecních vyhlášek, konflikty v územním plánování, vztahová tripartice občan – stát – samospráva

podklady: náleze Ústavního soudu vydaný pod sp. zn. Pl. ÚS 1/2000 ze dne 5. dubna 2000; náleze III. ÚS 3817/17

K diskusi: mělo by být právo na samosprávu posíleno? nebo naopak práva lidí proti samosprávě?

Podmínky udělení zápočtu: obvyklá účast na semináři a splnění povinnosti přednést na jednom ze seminářů obhajobu názorové pozice na vybrané téma, které se týká daného semináře (dané hodiny), popřípadě na příbuzné téma, a to samostatně nebo ve dvojici, přičemž ke každému spornému tématu by měly být zastoupeny ideálně obě názorové pozice. **Rozdělení / přidělení témat proběhne na první hodině.** Smyslem této povinnosti je naučit se prezentovat názorovou pozici, se kterou nemusíte nutně souhlasit. Splnění této povinnosti se obecně předpokládá jako implicitní. Každý by si tedy v úvodu měl najít možnost najít příslušné téma a na tom se domluvit.

V případě, že nebude z nějakých důvodů možné, aby student splnil tuto povinnost, je možné ji nahradit seminární prací na jedno ze shora souvisejících témat, a to ideálně ve vztahu k nějakému rozhodnutí NSS/ÚS/ESLP, které obsahuje disent, popřípadě srovnání více rozhodnutí či rozhodnutí a disentů. Téma musím schválit na základě Vašeho návrhu; obsah práce může být podrobná analýza problému s vystihnutím klíčové otázky nebo můžete vést vlastní úvahu (dobře – špatně, lépe jinak apod.) nad konkrétním tématem, max. 16 000 znaků.